

Amb Espanya o sense

- Alguns discursos del PP, Ciutadans i UPD reforcen els que aposten per la independència de Catalunya
- Cap guany electoral justifica perjudicar la cohesió i fomentar la confrontació interna

CARLOS DUARTE, escriptor.

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 22.02.09

Ramon Tremosa és un sòlid professor universitari amb una trajectòria marcada pel seu nacionalisme i el seu coratge intel·lectual, però la seva designació com a cap de llista de CiU en les pròximes eleccions europees i les reaccions de l'eurodiputat Ignasi Guardans, dolorosament desplaçat per aquesta decisió, han tornat a posar damunt de la taula la doble ànima del catalanisme: la que veu compatible el ple desenvolupament de l'autogovern dins d'una Espanya que visqui amb naturalitat la seva diversitat, i la que considera que Catalunya només pot assolir la plenitud separant-se d'Espanya.

En realitat, aquest debat de fons arrenca ja fa molt de temps i fins i tot alguns el podrien remuntar al Compromís de Casp, després de la fi de la dinastia catalana amb la mort sense descendència de Martí, l'Humà, o al matrimoni de Ferran II d'Aragó i Isabel de Castella, que suposarà la unió dinàstica, tot i que no pas la dels regnes, que mantindran les seves respectives institucions i lleis. Aquesta doble ànima --sovint en tensió-- la trobem des dels inicis de la formulació del catalanisme polític durant el segle XIX, es va manifestar tant en el període de la Mancomunitat com sobretot durant la Generalitat republicana i s'expressa avui amb claredat,

tot i les inevitables contradiccions, dins de CiU. Jordi Pujol va aconseguir fer-les confluïr en un projecte capaç d'aglutinar una part considerable del país en què sobiranistes i no sobiranistes treballaven junts per relançar la Catalunya il·lusionalada que deixava enrere el franquisme.

En el cas dels partits d'esquerra, és prou notòria la divisió que es produeix entre l'opció que encarna el PSC, un partit que representa majoritàriament l'aposta decidida per la reformulació d'Espanya, i la que propugna ERC, que directament aspira a trencar-la. És probable que CiU no torni a tenir la majoria suficient per governar si no aconsegueix tornar a sumar territoris del catalanisme propers encara que no coincidents, com es proposa, al capdavant, el projecte de l'anomenada Casa Gran. No obstant això, seria un error descriure el catalanisme com un moviment polític amb fronteres internes nítidament marcades, i podríem caure fàcilment en la temptació de simplificacions reduccionistes.

PERQUÈ hi ha desplaçaments, com el que es va produir com a conseqüència de la duresa i l'agressivitat del segon mandat de José María Aznar com a president del Govern espanyol, que van empènyer segments significatius del catalanisme cap a posicions més partidàries de la ruptura amb Espanya. A hores d'ara, l'escenari d'aquesta relació queda marcat per un sentiment indefinit i ambivalent. D'una banda, la presidència de Rodríguez Zapatero ha permès de fer un pas endavant en l'autogovern arran de l'aprovació del nou Estatut, però al mateix temps els catalans no es poden sentir ben tractats a causa dels ajornaments successius en la negociació del nou sistema de finançament i per la manera com s'hi ha diluït el paper de Catalunya. I no cal dir també que, segons l'orientació que acabi tenint la persistentment ajornada sentència del Tribunal Constitucional sobre el nou Estatut, es pot consolidar o

afeblir la voluntat d'un sector del catalanisme compromès a implicar-se en la construcció d'un projecte comú per al conjunt d'Espanya.

Els estudis d'opinió i les dades de l'atur coincideixen a situar la crisi econòmica com la principal preocupació dels ciutadans. Les crisis són períodes on es fa difícil defensar la moderació i on l'alarmisme i les radicalitats troben un context propici per tenir ressò i expandir-se. Els polítics imprudents poden aprofitar els moments de crispació per estimular la confrontació, amb l'esperança de treure'n rèdits electorals. Ho veiem, per exemple, a l'afrontar el fenomen de la immigració. Un dels aspectes en què s'imposa la necessitat que els dirigents polítics facin servir discursos responsables i constructius és precisament el de la immigració, que, en un entorn de crisi, pot ser vista com un perill per als treballadors autòctons i pot acabar patint un tracte injust. Ja n'hem tingut indicis inquietants a la Gran Bretanya.

Sense la immigració no es pot explicar el desenvolupament econòmic català durant el segle XX i l'inici del segle XXI. El creixement demogràfic derivat de la immigració ha acompanyat el progrés econòmic. En etapes de crisi, la societat es torna més vulnerable i receptiva davant de missatges que promouen comportaments xenòfobs i actituds intolerants. Per això, resulta especialment important treballar per enfortir els valors cívics i el compromís ètic en moments d'adversitat. I cal reclamar de les formacions polítiques que assumeixin la cohesió i la construcció de confiança com un objectiu prioritari.

ÉS PER AIXÒ que resulten especialment inoportuns i lamentables els moviments que des formacions com el PP, Ciutadans i la UPD de Rosa Díez es porten a terme amb l'objectiu de promoure votacions en el si del

Parlament Europeu contràries a la política d'immersió de la Generalitat o d'organitzar manifestacions en les quals es difonen missatges com "el gallec és per parlar amb les vaques". Cap guany electoral no justifica perjudicar la cohesió en temps adversos i obrir ferides que afavoreixen confrontacions internes. Al capdavant, a més a més, amb aquest discurs de menyspreu al pes històric, a la funció institucional i a la dimensió social de la llengua catalana, es donen arguments als qui des de Catalunya consideren que el futur passa per allunyar-se d'Espanya.